

Womhaj Bóh!

Cyfrlo 20
17. meje

Lětnik 6.
1896.

Serbike njedzelske kopjenka.

Wudawaju so kóždy kobotu w Smolerjez knihciziscežetni w Budyschinje a su tam dostacž sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

Njedzela Graudi.

Swjatkowne synki.

1 Pětr. 4, 8—11.

Swjatti su blisko. Swjatkowne synki wonkach w Božej stwórbje, kaž w našich Božich domach, hižo nam sa swonja, na swjatti, kotrej naš na tamne dny dopomnja, jako Khrystušowi wučomnizy Boha khwalachu a czesčachu, jako běchu w bratrowskej lubosći w jenej myšli hromadze, so běchu šebi tamny swjaty dar dele wuprošyli, psches kotryž dyrbjachu woni japoschtoli teho swěta a swět kralestwo jich pomyscheneho Knješa byč. Tež epistola na njedzelu do swjatkow — Graudi — 1 Pětr. 4, 8—11 hižo swjatkowny swón swoni a jeho synki chzedža naš na zohnowany swjedžen swjatkow pschihotowacž. Tši synki to su.

1. Prěni synk je: „Wschitko s modlenjom!“ Kischeščijanške žiwjenje je žiwjenje modlenja. Kaž czěło žive byč njemóže bjes teho so by dychało, je so s prawom modlenje wodnych dusche mjenowalo. S čim kischeščijau džen sapocznuje a s čim jón skónczi? S modlitwu. Ale tež do džěla wón dže pohladuizy k temu dariczelej wscheho zohnowanja a swój wschedny khleb wužiwawšchi wón džaknu modlitwu wuspěwa. Modlenje je wotpoczowanje dusche šriedža w dnjach prózy a džěla, wone je najlěpsche džělo na dnju wotpoczowanja. A kotre su čašy w našim žiwjenju, na kotrychž duch potrebnosče njeměł, so posběhnyč k temu Wótzej wschitkich duchow a se stworiczelom so rosrěczowacž. Nusa — so praji —

nawuczi so modlicž, a sbože nawuczi so džakowacž. Wo troscht w srudobje, wo pomoz w stysknošči, wo scžerpilwosč w czěrpjenju, wo wustrowjenje w khorošči, wo hnadu a mēr, wo čašne a wěczne sbože, wo wschitko proscha Bože džěczy šwojeho njebieskeho Wótza. A kaž su w žiwjenju jenotliweho kischeščijana čašy, hdžež so modlenje wošebje hlada, tak tež zyrkwine lěto šwoje wošebite čašy modlenja šobu pschinješe, hdžež wošada se šhromadnym proščenjom a žedženjom so k Božemu trónej bliži. Tajke čašu su adventski póstny a swjatkowny čaš. W swjatkownym čašu džě dyrbi so wošebje prošycž wo pomoz, kotruž je Khrystuš šwojim wučomnikam šlubil, wo najwjetšeho troschtarja we wschej nusy, so by se šwojim šwětkym rošomom roškwětil, se šwojej lubosčju wutrobny napjelnil, se šwojej mozu naš khmanyh czinil k wschemu dobremu. Duž napomina japoschtol w našim tekščje: Budžče stróšbi a wachujče k modlitwam!

2. Druhi swjatkowny synk reka: Wschitko w lubosčzi! A žanemu čašej tak nusne bylo njeje, kaž našchemu roštorhanemu, wot stronitoscže a nawšhecziwnosčjom napjelnenemu čašej, so tutón synk swjatkowneho swona mózje do krajow klinezi: budžče živi w lubosčzi, kotraž móže wodawacž. O, niz wopacznosče a hrěchi šobu-čłowjekow wotkrywacž a je psched ludzimi roššěrcječ, ale je snjesč a samolwjecž, je kischeščijanške waschnje. „Ta lubosč pschirnyje hrěchow hromadu“; wona pschewinje to šle s dobrym, wona wodawa šydom džěšaz króčž šydom króčž. Wschitko w lubosčzi! Kaž dyrbi lubosčž

nasche rěče wobknežic, tak tež nasch wobkhad. Kello sełhatnosće a hordosće pak so roschěrja w naschim towaršnym žiwjenju! A tola dyrbjalo wschitko wot lubosće wobknežene bycz, kotraž wschaf niz jenož bohatych bratrow, pschuwusnych a pscheczelow pscheproschuje, ale tež pscheczelniva so khudym a hubjenym, khromym a šlepym wopokasuje. Bjes sdychowanja a morkotanja cziń dobrotu a podawaj swój dar sa khorych a khudych. — Wschitko w lubosći, tež dopjelnjenje nascheho powołanja, so njebychmy dary, kotrež su so cziłowjetam bohate a wschelake wudžělile, sami sa šebje, sa swoju cześć trjebali, ale nam i nimi šlužo pomhali, kaž šebi stawy cžela pomhaja k lěpschemu cžela. — Woprawdže schtóž šebi po tutej wodawazej, derjeczinjazej, šlužazej lubosći žada a kotryž by rad so bėdžazemu cziłowjestwu k mērej dopomhał, tón swjatki cziń nutrnischo prošy:

„Ty šlódka lubosć, daj so nam
Drje woptacž naschim wutrobam,
So my bychmy so prawje lubowali
A w dobrym mēre w jenej myšli stali.“

3. Tjeczki swjatkowny synt praji: Wschitko k Božej czešćez!

So by nimo tyšazkrócnych hłobow stwórbu a pschirody, kotraž w wójsku hwěidow, w spěwanju ptacžatow, w jacežewanju nalěcza a hišćeje na wschelake druhe wafchnje temu stworiczelej khwalbu spěwaj, tež bjes cziłowjetami chor, wošada so stworiła, kotraž swojeho Anjesa khwali — k temu je so swjatki křesćijaniska zyrkeja jažožila a hišćeje pschezo klinezi psches Bože domy khwalbu khērlišch: Budž khwalba Bohu šamemu! Ale tež to skutkowanje a czińjenje, bėdženje a czerpjenje jenotliwych křesćijanow jenož tehdy swój mēr, swoju msdu w šebi nješe, wone ma jenož tehdy derje klinežazy synt, hdyž so stawa k khwalbje a czešći Božej. Wulki, hdyž niz najwjetich hudžbnik Sebastian Bach by spody wschitkich swojich kompozicijow te pišmiki napisał S. D. G., to rěka: Soli Deo Gloria: Bohu šamemu czešć!

Šamjen.

Mały Sawojarda

abo

Sbože psches sprawnosć.

(Potracžowanje.)

VIII.

Derje tež bėšche, so bėšche jeho macž w swojim ličeje napominała, so dyrbi so wscheho šeho hladacž. Bórsy bė to sa njecho potřebne. W Bonje nad Rheinom hornzy šapletowasche a myschaze pašlicžki pschedawasche, kotrež šebi wot doma šlacž dawasche. Zyle wikowanje pak jemu jara šnadny pjenjes wunješe a husto došć sdychowasche: „Budu drje so runje tak khudy do domišny wróciz, kaž šym wot tam prjecžku cžahnył. Tola šepje khudy a cžestny, hacž bohaty a nje-pschistojny. Šepje, so so i nje-womasanyu šwėdominjom domoj wrócžu, hacž i wulłimi pokladami, i njeprawdu nahromadženyymi.“

„Njetrjebacze myschaznych pašlicžkow?“ prašesche so husto, hdyž k zysnym ludžom do domu pschindže.

„Ně!“ so jemu i wjeticha wotmolwi.

„Njemóhl wam žanych hornzow šaplesć?“

„To tež hišćeje! Šdyž pola naš hornz wjazy njedzerži, dha czińnjemy jón prjecž a kupimy šebi nowy.“

Tak cžahasche husto zly tydžen po khěžach, prjedy hacž šebi czerwjeneho kroschka šašłuzi. Tak dha pschindže tež ras do nekaj-keje korežny, hdyž bėšche zyla khopiza wandrowskich na hospodže. Někotji šelachu a šebi hubu móznje drějachu. „Wšicho bohatstwo je paduchstwo“, mēnjesche jedyn. „Schtóž bohacžkojo wobšedža, to dyrbjolo nasche bycz. Wschako dyrbimy dželacž, a bohaczi nje-

czińja nicžo. Niman prawo?“ džesche, so k Antonej wobrocziwšchi. Tón pak šebi nješwaži, něšto wotmolwicž.

„Ty šy tež tajki, so budžesch bórsy hłodu wumrjecž; hdyž budžesch hornzy šaplesć cžyčž, daloko nje-pschindžesch“, powjedasche tamny dale. „Bychmy-li so i bohatymi dželicž móhli, bychmy je wscheje nisy byli. Šnaju tu w Bonje štaru bohatu kožu, kotraž je hory šloteho nadrapala a žanemu cziłowjetej ani i pjenježkom nje-wupomha.“

„Šhi a hańba!“ wołachu někotji.

„Prawje by jenož bylo, hdyž bychmy něhdy k teje šnilej koži prajili: „Njeměsch, sčto dyrbišch i twojim bohatstwom šapocžecž; pój šem, cžemy tebe wot njecho wumóž!“

Šrošuje so k temu šmējachu, a šamo do Antonoweje wutroby cžyšche so jėd dobywacž. Tola macžerny list šchitowasche jeho psched kóždej njeprawdu. A jako tónle hruby lud šapocža šamo Boha hanicž a nabožinu wuzmėchowacž, wša Anton swój wacžot a woteńdže i tehole pohanišeho doma.

Schtóž hidženje bohatych nastupa, kotrež cžyčhu jemu šajchcžepicž, bu wón wot teho pschindžeho psches podawł, kotryž bėšche so jemu štal, zyle wuhojeny. Pschindžeho bėšche wón mjenujzy do Barłina so wobrocžil. Tam šedžesche něhdy na kamjenju wóžka hašy a jėdžesche swój šuchi cžorny khlėb. Šdyž bėšche so i nim našycžil, wošta tu hišćeje khwilu w swojich myšlach šedžo. Wón pomyšli šebi, kak nješwokojni su ludžo je swojim žiwjenjom, a kak cžyšche so nješwokojnošć tež druhdy do jeho wutroby nuts dobycz, a kak bė nješwokojnošć štajnje porašyl i bohobojajnosćju, kotruž bėschtaj jemu štarishej jako drohi poklad šobu na pucž daloj. Tehdy wubudži jeho zusy hłób i jeho šamyšlenja.

„Šornzymwajarjo! hornzymwajarjo! pschindž tola horje!“ wołasche ničto. Wołasche so to i wošebneje khěžje a to wot mlodeje knježny. Anton wša swój nastroj, swój grot a swój grat, wšcho sčtož bėšche pódla šebje na jemju položil, a dželiche po šhodach horje. Młodej knježnje, kotraž mējesche mjeswocžo polne šmilnosće a lubosće, hdyž šlyšesche, so njebėšche hišćeje nicžo cžopleho wuziwal a tež hišćeje ani kroschka njesašłuzil, bėšche jeho žel. Wona dowjedže jeho do kuchinje, da jemu šchalku cžopleho kšoseja a dobre šnědanje. Wona cžyšche tež widžecž, fak so hornzy šapletu, a pschinshe někotre hornzy, kotrež bėchu so tam a šem někak pušlyle. Šhětje šaplecze Anton hornzy a je šłowami: „Nětkole džerža na wėcznje“, da je knježnje wrócžo. Wona da šebi hišćeje wjele powjedacž wo Sawojardskej krajinje, a hdyž bėšche jej hišćeje i jednorými a wėrnými šłowami šwoje žiwjenje wupowjedal, woprašcha so knježna na dobo, hacž móže wón tež špěwacž. „Wošebnje niz runje“, wotmolwi wón. Młój naj-lubšchi špėw je: „Šsedžach jako hólčik młody na šawzy pschi mēšacžku.“ Młoda knježna prašesche jeho, so by tónle špėw wušpėwal. Tola hižo po přenjej sčtucžy džesche je šlyšojnym wócžkom: „Tak je došć. Njemóžu tón špėw dale šlyšecž.“ Šotom dželiche do jstwy, wocžini tam šchinku, wša pjenjes i njeje a poda jón Antonej je šłowami: „Tu mašch něšto na pucž!“

„Ach ně, to je pschewulka lubosć, luba knježna!“ mēnjesche wón, šlyškotazy toleč w šwojej ruzy wuhladowišchi.

„Ně wschaf, ně!“ wotmolwi knježna, „nalož jón jenož pėknje, a wjele šboža na pucž.“ Š tymile šłowami durje šacžini.

(Potracžowanje.)

„Czińcze šebi tudy žiwjenje rjane a wješele!“

III.

Wėšele hošćiny a drašta!

(Po Š.)

Šdyž šym wo bydlenju rěčal, dyrbjy hišćeje wo dwójim šłowěčko prajicž, sčtož wschaf je kusł woskotaza wėž — mjenujzy wo jėdži a drašte.

„Dyrbišch na jėdž a picze wjele wažicž?“ Šdyž dyrbi tole prašenje prajicž, hacž ma so wschelacžna a najwubjernišcha jėdž na blido štajicž, abo šłonežnje, hacž dyrbi cziłowjet wjazy jėšć a picž, hacž je jemu trėbne a wuzitne, dyrbi so rajnje „ně“ wotmolwicž. To je nješódne cziłowishe towarštwo, w kotrymž je „brjuch jich Bóh“. Šaj, kóždemu šdželanemu a šdobnje myšlacžemu cziłowjetej dyrbjalo napschecžiwne bycz, na jėšć a picž tajku wulku wažnosć kłacž.

Šospoša a kucharka na wopat dyrbjascheja sa šwoju wušofu pschibłušnosć mēcž, so i tymi šnědkami, kotrež su jimaž psche-

wostajene, najlepše shtujetej — so po možnosći strowu, bylui a blódmu jédž na blido stajitej. „Jěšč a picž dżeržitej czěło a duschu hromadže“, praji pschisłowo. To słowo pak jenož wo dobrej jédži płaczi.

To je woprawdže jara ważne praschenje, hacž móža nasche žony derje waricz. To je wulcotny rosdžěl, kał wjele samóže jena hospoša i tym žamym sapoczecž a kał mało druha. To nadeńdžesč wobhladniwu žonu, kotraž i najšnuadnischimi šredkami najtrašnischu jédž shtuje, so žo kóždy w domje na wobjed wješeli; a jažo druha je, kotraž wjazy pschetreba hacž tamna, a tola wscho stasy.

Prajilo žo je, so žo wschědnje w naschim wótznym kraju nělotre tyžaz hriwnow ludoweho samoženja šubi, dokelž najwjazy žonow a holzow prawje schicz, schtrykowacz a płatacz njemóže. To je bohuzel wěrnó. A toho dla je to jara derje, so žo to w naschim czažu w schuli wuczi. Sawěšče, k temu, so bychu žebi ludžo žiwjenje rjane a wješele ščiničž móhli, je wažnišče, so móže pschichodna mandželsta schtrympy wupłatacz, hacž so móže „rijany walcžit“ na klavěrje piščacz.

Alle i najmjeńšča runje tał wažne je, so móže wona derje waricz. Haj, to ma ja derjehicze, ja strowošč a wješelu myšl žyše žwóšby najwšichschu wažnosč. Derje wschał je, so maja w městach tał mjenowane warjeńške schule; ja pak mam tola tu myšl, so najwjazy a najlepše macžeri teje holzy, kotraž chze žo woženicz, wostanje.

Ebože wjele žwóšbow žo psches to šahubi, so hospoša nješroymy i teje strowy žiwjenje rjane a bohate ščiničž. Hdyž mlodnych mandželškich wopytašč, budžesč husto nadeńčž, so je přenja šwada psches to pschischla, so mloda žónka špróžnemu a hlódmemu mužej jédž staji, kotraž jemu nješłodžiče a tež šłodžecz njemóžesche.

To dyrbjalo žo po prawom psches štatny šakón šakasacz, so žona do mandželstwa šupi, přjedy hacž je pruhowanje w warjenju wobstala. To dyrbjalo tež ja mlode knježny wyšichschich šchtantow płacžicz. To je njedostojne, hdyž je nusa hnydom wulka, kaž šhěšje je žebi kucharčka nohu pschestupila a kaž šhěšje je kucharčka do domu pschischla, kotraž ie žo ja „došpolnu“ wudawala, kotraž pak tola hiščezje prawje waricz njemóže. To je šrudna wěž, pschetož hospoša dyrbi žama te wěžy rošymicž; hewal je tež w bohattyh domach wjele mjeršanja. Šchtož chze cžlowjek kaščacz, dyrbi wón tež žam dokonjecž móž. Hdyž to njeje, móža žo tebi lohko doščž wužmjecz.

A hdyž tež kóžda mloda žónka w tym czažu trjeba nima, žama waricz, wona tola njewč, šchto pschichod pschinješe a bjerje. Nělotra je i tjiomi šlužobnymi holzami šapoczala a i tym škóncžila, so dyrbjesche na pošledku žama žwoja šlužobna holza bycz. A woprawdže wulki je potom tón, kotryž samože tež w małych wobštejnosčach šbožowny a šhmany bycz.

A šchto dyrbjú ja škóncžnje wo draščezje prajicz? Haj, jow žebi runje cži žiwjenje bohate a rjane ščinja, kiž na jednoru droštu dżerža. Šo jednorje, špodobnje lubošnje šwoblekaz je woprudžity dar Boži. Młodži a štari dyrbjeli ja tym darom po žwojich najlepšich mozach štacz. Nasche czěło dyrbi tempł Boži bycz a nascha drašta dyrbi tež po tym bycz.

Šsnano žmēm tu tež pscheradžicz, so wjele mlodženzow kročel do mandželstwa ščiničž žebi nješwěri, dokelž te „knježnicžki“ žebi pschewjele ja žebje žadaju, a dokelž na wopak njeroshymja, derje a šlutniwje hospodaricz. A nětko halle mužojo i nišeho šchtanta! Šelko i nich žwoje šawješelenje w korežmach pyta, jenož teho dla, dokelž žo jim domach njelubi a pschede wschēm, dokelž ničžo prawe jěšč nimaja, jenož tajka žona, kotraž žwojemu mužej dom špodobny ščini, móže woczafacz, so wón tež domach wostanje.

Psched krotkim i mužom džěch, kotryž łopacz a motyfu nješesche a wot žwojeho džěła pschindže. Wón mi woheń ja moju žigaru poda. A hdyž běchmož žebi tał šchesežijanszy pošlužilož, žo do rošrěčowanja dachmož. Wěšo běšche woženjeny a mějesche džěcži. Ša žo praščach, hacž je tež šbožowny se žwojej žonu. „D — haj — to džě!“ wón pomalu praji. „Duž žo mi nješda wscho w prawym rjedže bycz“, ja na to prajach. „Njeje wascha žona strowa?“ Wón žo wušmja: „Ša niz strowa —? Wona je kaž mloto a krej a te džěcži tež!“ Ša žo na to praščach, hacž wona šlutniwa njeje, hacž waricz njemóže, hacž cžišta njeje. Alle pschezo dostach špokojaze wotmolwenje. „Haj“, ja prajach, „šchto macže potom pschecžiwó tajkej wubjernej žonje?“ — Šón muž

najpřjedy cžinjesche, kaž by žo šakaschlowal, a pomalu šapoczja mi powjedacz, so žo žona, hdyž chze wjecžor do korežmy hicz, i rošpschěštrjenymaj rukomaj na próh štupi a praji, so jemu won njeda; so žo wješeli, so ma žwojeho mužja škóncžnje domach, hdyž je žylicžki džěń žama žedžecz, płatacz a waricz dyrbjala, so je džěcžo šmyla a jemu wschitko tał špodobnje kaž móžno ščiniča a piwo na blido stajila — a so dyrbi nětko špokojom a wješely bycz. — Šón byluy muž pak praji, so psches ruzy žwojeje žony wen nje-móže. Ša wěšo žonje pomhach a temu mužej rošpowjedach, so je wona byluyšča, dokelž ma prawo a jeho šwědomuje jej prawo da. Wón to tež pschisłowa.

A šawěrnje, hiščezje šta tyžazy žonow bychú prawo a móž doštale na žwojich mužoch, hdy bychú, kaž tale džělacžerjowa žona, mužej žiwjenje rjane a wješele ščiničž chžyše. Šelko pak jenož na to hlada, kał bychú žo žame pschiche a rjane ščiniče!

Ach, tole pschenje je njeroshom a nělotre hospodarštwo šaniczi. A kał ponižuje žo tón cžlowjek — njech je muž abo žona — hdyž woczi a myšle žwojich šobucžlowjekow na žwoju draštu wobroczi, kaž by wona najwažnišča na nimaj byla.

Ša dyrbjal tu po prawom hiščezje słowo pschecžiwó módam prajicz. Alle to mohlo mje rošhněwacz. Šněw pak njeje dobry ja strowošč. Pschi tym wschēm bych wschał kusť wot njeje woprowal, hdy by i tym pomhane bylo. Alle ja mohł šterje wuliwam Šesjwa wobaracz psches to, so šchleńzu šokroweje wody do njeho linu, hacž so mohł je žwojimi słowami pschecžiwó nje-dostatej módy něšchto wuškutkowacz. Wot wschittich pschibohow šwěta štoro žadny tał móžnje nješnježi, nima štoro žadny tajkich šchłowinškich šlužobnikow, kaž tón pschibóh, kotryž móda řeka. A k fajšim wrótnoščam — hdyž wot wyšokich pjeńšow cžrijow hacž k klobufam na hlówe džesč — wón žwojich šoddanow nušuje, — haj, hdy by to prajicz chžyl, bychú to wschitke šdžělane a to rjane lubowaze žony ja hrosne pschisłodjenje měle, doniž — njebchú žebi to žame dokladnje rošpominale.

W štarych cžasach mějesche kóždy lud žwoju narodnu draštu. Alle knježelka „móda“ je ju pschewinyla. A bohuzel tež w naschim šerbškim ludu pomjenowaný pschibóh pschezo wjazy pschiwiška namaka, so Šerbja žwoju štaru rjanu šerbšku draštu na boš položja a žo „po móžezje“ draščja, dokelž je to po jich myšli wošebnišcho. Ach, lubi Šerbja, džeržmy žebi tež w tym žwoje dobre štare šerbške waschnje a hdyž to kóždy myšli, žo tež radži — a hdyž budžezje w waschich šerbškich domach po šerbškim waschnju žiwi, kaž naschi wótzojo, potom budže wam tež žiwjenje rjane a špokojaze.

Ši šhroble štutki šchlesmskich žonow.

We lěcže 1629 běchu šnaczi Šichtenšteinšzy dragunarjo i gwałtom město Šauer šašo k katholickej wěrje wobrocžili a po czažu wješeweho kčženja ewangelskeje wěry běšche cžaš cžezkeje tyšchnošezje pschischol. Dha šhubichu mužojo po šhrobšlym šakitaniu žwojeje wěry škóncžnje tola šhrobšlez, žony pak niz. Šubowani ewangelszy duchowpastyrjo běchu do hubjenštwu wuhnaczi, w Božich domach, hdyž běšche žo hacž dotal cžišta wucžba ewangeliona pschipowjedala, nětko katholiczy měšchnizy mišču džeržachu a ewangelska wěra, kotraž běšche tał rjenje žo wuwiwala a roššchěřila, běšche šakasana.

Dha žo jene ranje, jako šwony i wěze k modlitwje wołachu, wulka byla žonow do Božeho doma poda. Cžiče a nutrnje šastupja. We bliškosčzi šwjateho wołtarja žo šestupaja. Šotom hromadže ewangelsku Božu šlužbu wotdžerža, kotruž jim hewal jich šwěrní ewangelszy duchowni džeržachu. Šromadže cžitaju žebi žwoje ewangelske modlitwy, potom hiščezje jedny Wóčženasch a cžiče domoj džejja.

To bě wušnacze, hlóž wołanja i cžwilowaneje wutrobny a i ewangelskeho šwědomnja.

Něhdže w tym žamym czažu pschindže do měšta Šöwenberga šhěžorški radžicžel i Šibran so by ewangelskich šodšlócžowal. Mužojo žebi nješwaza něšchto cžiničž, žony pak žo šhromadžuja, so bychú k radnej šhěži cžahnyše a tam žwoje próštwy wo šdžerženje žwojich prawow přjódštješe. Šřjedy hacž žo jim domoli šastupicz, šapšewaja wonfach: „Šedny twjerdy hřód je nasch Šóh žam“ a „Šdžerž, šnježe, tvoje słowo nam“. Pschezo móžnišcho klineczi špěwanje, cžrjoda žonow žo pschezo hiščezje powjetšchuje, dha bu rycžerštemu radžicželej štystno wokoło wutrobny, cžiče porucz, konja šedłowacz a wón cžěka — psched ewangelskimi žonami i Šöwenberga.

Sažo bēšche w tym samym mēseže, so bu skōnczujē katholicsta mēšchczānska rada postajena, ale radziczeljo namakachu pschi hwojim skutkowanju najwjetšche sadzēwki pola hwojich žonow, kiž bēchu ewangelske wostale. Tcho dla so wulke požeđenje postaji k wuradženju praschenja: „Schto činimy s naschimi žonami?“ Tōn jednu radži, je wuhnacž, drugi, je bicž, tšeczi, je do jastwa sadžecž. Skōnczujē so wobšamknje, žony mēšchczānskich radziczelow dyrbja na radnu kēžu pschič. Mēšchczānski služobnik pak to njeje prawje srošymil a skasa wšchitke ewangelske žony. Te tež pschičdžechu, na tši sta so seidže. Mēšchczānskim radziczelam bu styštno wokolo wutrobny. Woni porucža hwojim žonam do radneje kēže pschič, ale te wotmolwja: my wostanjemy wšchitke hromadže. Na to rada wobšamknje, psches potajne durje zofacž a woprawdže, to so stanje. Nasajtra so najwofebnišche tutych žonow k catholicstemu fararjej skasaju. Tōn jim praji, so je wōn te žony jenož prošycž chžyl, hwojeho wopora dla jutry k njemu do zyrkwje pschič. Dha pak dostanje prawe wotmolwjenje: „Nē, my hmy wot nascheho duchowneho prawu wucžbu dostali, pschi tej wostanjemy. To je wēž hwičdomja. Mēseže so derje.“ S tutymi słowami woteidžechu.

To bēšche wothlōb Lutheroweho słowa w Wormsu: „Tudy ja steju, ja hinač njemōžu.“

Ewangelske žony, seže tež wy taf njebojasliwe a taf hwičerne hwojeje ewangelskeje wērje?

Džerži twoja kōtwiza?

Hebr. 6, 19.

Radžija, kotruž mamy jako wēstu a twjerdu kōtwizu.

A džerži twoja kōtwiza
We mōžnych wichorach,
Hdyž nad tobu je nōž a čma
A hroša dešefach?
Tu žolmy wyšche stupaju,
Tam skala šbēha so,
Kiž trašchi twoju kōdžicžku;
A brjōb je daloko!

A džerži twoja kōtwiza
We šyšlach wutrobnych,
Hdyž dušcha sprōžnej kšhidle ma,
Čže tšchhi hwič a hrēch?
Hdyž mēr a šbože wutrobny
Čži hela rubicž chže,
So čžasto šdychajch hamotny
A plakajch žalōhnje!

A džerži twoja kōtwiza
We tamnej hodžimje,
Hdyž čžuje tšchua wutroba
So hmyjereč čži blisťo je?
Hdyž sem prajich Božemje,
Čso šhubi kōžda mōž,
Čso skōnczi twoje žiwjenje,
A pschičdže dolha nōž?

Haj, wēstu twjerdu kōtwizu
Ma nascha kōdžicžka:
Tu žiwu šbōžnu nadžiju
Ma milosečž kšhristuša!
Njech wichor dže najštrašchijšchi,
Čso žolmy waleja:
Maš wita pschištaw njebjeski
A hwičtosečž bjes kōnza.   Kh. S. Waltač.

Njebojasny a hwičerny.

Psched nēhdže tyžaz lētami: tšinacželētny Herman w starym sakskim kraju blisťo wšy Heemansburga w Hannoverškej howjada hwojeho nana pašesche. Duž s daloka kražny čžah wobronjenych ryczerjow s blyškazymy hlebijemi so blizicž wuhlada. Woni so wot drohi na boč sawinychu a psches pola tam pschijēchachu, hdyž wōn pašesche. To bēšche temu hōlzej psche wichu mēr, pschetož polo tola žana drōha njeje a jeho nanej služesche! Wōn bebi to

s krotka rošmyšli, na to ryczerjam napschecžiwu štupi a šawola: „Sawrōcžče so, drōha je wascha, polo je moje.“ Wyšoko sroženy muž, kotruž mēsešche majestofki napohlad, prēm jēchafche a so džiwojo na hōlza hladašche; duž so šwēri jomu do pucža štupicž. Wōn štejo wost; a so nad šmužitym hōlžom šwješeli, kotruž bjes bojosče na tych jēšdnych hladašche a so wot hwojeho blaka njehibny. „Schto hmy ty?“ so jeho ryczer praschesche. A tōn hōlž wotmolwi: „Sa hmy Hermana Billungowy najšaršchi hmy a rēkam tež Herman; to je mojeho nanowe polo, psches njo wy jēchacž nješmjecže.“ „Sa pak to chžu, mōj pachole,“ džesche ryczer hrožo, „dži prijecž, abo ja tebje sakolu!“ Pschi tym hrožo hlebiju šbēže. Hōlž bjes bojosče štejo wost, s blyškazymaj woczomaj na ryczerja hladašche a praji: „Brawo dyrbi pravo wostacž a wy nješmjecže psches polo jēchacž, kšiba so psches mje jēchacže.“ „Schto ty, hōlče, wot prava wēšch?“ hordostuje tōn ryczer šawola. „Mōj nan je tudy je hudičkom a ja budu to po nim! Psched jeyym nascheho mjena ničto prava šranicž nješmje.“ Duž jēšdny hšchecže bōle hrožo šawola: „Se to pravo, hōlče, so hwojemu kralej pošluchnoščž šapowēšch? Sa hmy Ota, twōj kral.“ „Wy seže Ota, našch kral, krala Hendrichowy hmy, wo kotrymž je nam našch nan taf wjele powjedal? Nē, wy to nješseže; Ota pravo šakituje a wy jo šamacže, to Ota nječžini!“ — Dowjedž mje k hwojemu naney, pētny hōlž,“ praji kral Ota a milosečž a pschecželnoščž so s jeho woblicža hwičžišchtej. „Tam je mojeho nanowy dwōr,“ „ale howjada mojeho nana hmy mi dowērijene, te ja wopuschecžicž njemōžu, duž tu waš wješčž njemōžu. Šeli so pak seže kral Ota, wrōcžče so šažo na drohu, pschetož kral pravo šakituje.“ A kral Ota I., wulki mjenowany, pošluchafche na hōlč njebojasliwego a hwičerneho hōlza a so šažo na drohu s tymi hwojemi poda.

Wōrny po Hermana na polo pošlachu. Kral bēšche k Hermanowemu naney pschischol a jemu praji: „Billungo, daj mi twojeho najšaršcheho hmy, ja chžu jeho woczahuncž dacž; wōn budže hwičerny muž a tajlich ja trjebam.“ Nan do teho šwoli. Šako so Ota hōlza woprascha: „Čžesč ty so mnu čžahuncž?“ tōn wješch wotmolwi; „Haj, ja chžu! Ty hmy kral, pschetož ty pravo šakitujesch.“

Ota hōlza hōbu wša. Wōn jeho woczahuncž da a psches hwičernych dobrych wuczerjow rošwucžowacž. Herman bu ryczer, hrabja. S jeho woczow bēchu šmužitosečž, šwažliwosečž a wōtry rojom widžecž. Wōn bēšche s wutrobu ponižny a hwojemu kralowštemu dobrocželej s tajkej hmyžezej hwičernoščžu pschiwobrocženy, so Ota jeho hwojeho najhwičernišcheho pschecžela, haj hwojeho hmy mjenowafche. Wōn jeho we wšchitkich wēžach ja hwičerneho a njebojasneho pošna a jako dyrbjesche do Štalskeje čžahuncž, lēpscheho muža njemēšesche, kotremuž by šakste wōjwodštwio pschepodal.

Taf bu Herman, hmy jednoreho, hwičobodneho muža, šakski wōjwoda a jeho potomnižy hmy jako wōjwodojo kšježili, doniž narod njeuwumrē.

Sa so njechānbuju teho ewangelijona wot kšhrista.

Božony bramborski minister s Pfeil (wumrjel 14. maleho rōžka 1784) by kōždy džeš wēstu hodžimu hmy wofebje byl, so by so s Božeho słowa natwaril, a wōn bēšche hwojemu pošluchomnikaj najštrucžišcho pokasal, so nješmē w tym čžahu ničto k njemu pošchčžicž, šchtožkuliz to tež je. Duž so jedyn džen sta, so kral Bjedrich II. wofebiteje pschicžim dla runje w tym čžahu k ministrej pschijēdže. Pošluchomnik, kotrehož pschindženje wyšokeljo hošča do najwjetšcheje čžēšwoseče staji, bebi tola nješwēri, pschifajnju hwojeho kšjefa pschēštupicž, ale kralej hwojeho kšjesowu pschifajnju šdželi. Kral na to šmērom wotmolwi: „Sa woczafam.“ — Šo malej kšwili hwičerny služomnik Boži psched hwojeho jēnišcheho krala štupi a šamolwi hwoje šakomdženje s tymi słowami: „Wascha majestosečž mi hnadnje wodaj; ja hmy runje s kralom wšchitkich kralow porēcžal.“ Šnydom po tym džēšchaj wobaj na hwoje dželo.

Nēšchto k rošpominanju.

Wēra do luboseče wubudži lubosečž. Rošpominanje, čžitanje ewangeliya, wobkšhad s wērijazymy, kēžbowanje na mōž wēry wjedu k wērje pošylnjazym naschōnjenjam.